

2 Juni 2020

Privatekonomi

Sparbarometer kvartal 1 2020

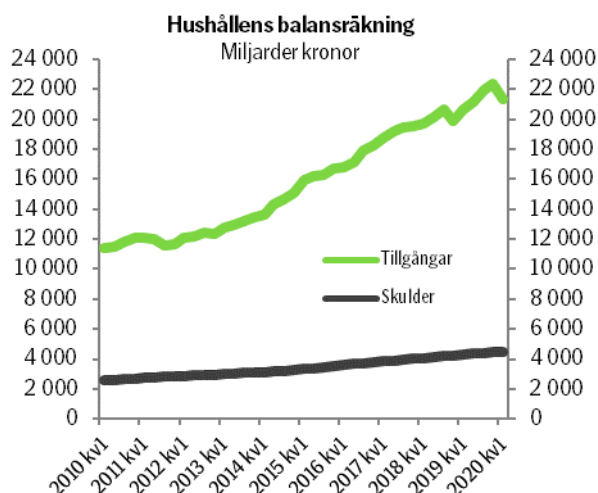
SEB

Sammanfattning

Coronakrisen leder till rekordstor nedgång i hushållens förmögenhet

- Hushållens tillgångar minskade med 1 010 miljarder kronor till 21 372 miljarder kronor
- Aktietillgångarna minskade med 1 019 miljarder kronor
- Skulderna steg med 54 miljarder kronor till 4 512 miljarder kronor
- Hushållens nettotillgångar minskade med 1 065 miljarder kronor (-5,9 procent)

Coronapandemins framfart fick under årets första kvartal ett ordentligt genomslag på hushållens samlade förmögenhet. Under mars upplevde de finansiella marknaderna en av de största nedgångarna i modern tid med ett ras på mellan 30 och 40 procent. Börsrasen påverkade stora delar av hushållens aktierelaterade tillgångar och fick **hushållens samlade förmögenhet att minska med över 1 000 miljarder kronor till 21 372 miljarder kronor**. Förmögenhetsminskningen är den största som någonsin uppmätts i Sparbarometerens historia. Fastighetstillgångarna steg med 71 miljarder kronor vilket motsvarar en uppgång på 0,7 procent. Räntetillgångarna vände ned efter fyra kvartal i rad med stigande värden och minskade med 63 miljarder, vilket är en nedgång med 1,4 procent. Aktietillgångarna minskade med 1 019 miljarder kronor (-13,2 procent). **Hushållens samlade tillgångar minskade med 1 010 miljarder kronor under första kvartalet, vilket motsvarar en nedgång med 4,5 procent**. Sammantaget innebär det att nästan hälften av 2019 års förmögenhetsökning har uttraderats till följd av kraftigt minskade värden i aktietillgångarna under första kvartalet 2020.

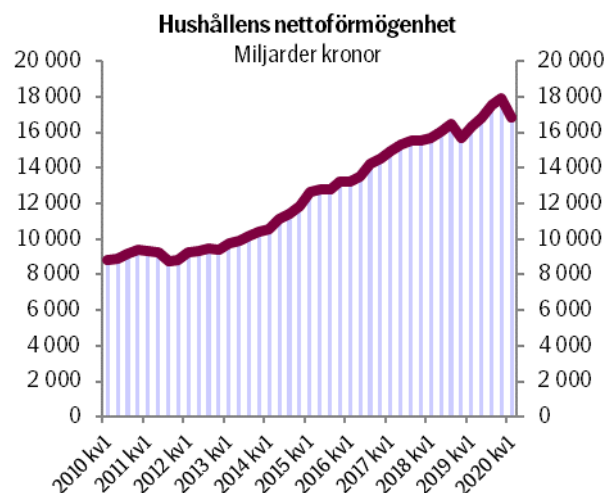

Tillgångarna består av bostäder, försäkringar, aktiesparande, fondsparande, sparkonto, premiepension och obligationssparande. Den enskilt största tillgången, **bostäder, utgör nästan hälften av den samlade förmögenheten**. Det innebär att förmögenheten till stor del drivs av värdeförändringar i bostäder och endast i mindre utsträckning av det kvartalsvisa nysparandet. För det första kvartalet 2020

var det dock i första hand förändringen av värdet på aktietillgångarna som gjorde att de sammantagna tillgångarna minskade.

Den andra sidan av hushållens balansräkning, **den aggregerade skuldstocken, fortsatte att stiga** under det första kvartalet. Skulderna steg med 54 miljarder kronor, motsvarande en ökning med 1,2 procent. Det är en minskad ökningstakt jämfört med föregående kvartal och tydligt under sitt historiska snitt på 1,7 procent. Men det är ändå en ökning och hushållens samlade skulder uppgick vid utgången av första kvartalet till **4 512 miljarder kronor, vilket är en ny rekordnivå**. Den årliga ökningstakten fortsätter att stiga sen botten i mitten av 2019.

En kombination av stadigt stigande hushållsskulder och en rejäl nedgång i aktietillgångar under första kvartalet bidrog till att hushållens samlade nettoförmögenhet, tillgångar minus skulder, minskade kraftigt. **Hushållens nettoförmögenhet minskade med 5,9 procent och låg vid utgången av det första kvartalet på 16 860 miljarder kronor**.

Hushållens nysparande var 102 miljarder kronor. Det är 31 miljarder kronor högre än motsvarande kvartal föregående år. Under första kvartalet drevs nysparandet till största del av inlåning (83 miljarder) och tjänstepension (43 miljarder), Hushållerna hade ett kraftigt negativt nysparande i fonder (-52 miljarder).

Kv1 2020	Miljarder kronor
Ingående värde	22 382
Förändring räntetillgångar	-63
Förändring aktietillgångar	-1 019
Förändring fastighetstillgångar	+72
<i>Varav nysparande</i>	+102
Utgående värde	21 372
Skulder	-4 512
Nettotillgångar	16 860

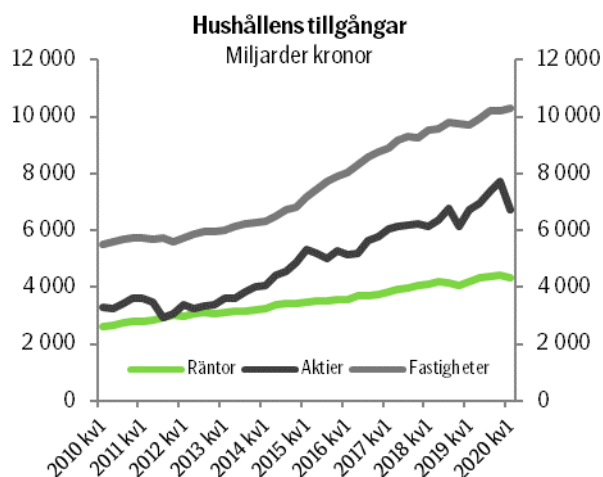
Tillgångar

De finansiella marknaderna fick hushållens tillgångar att minska kraftigt

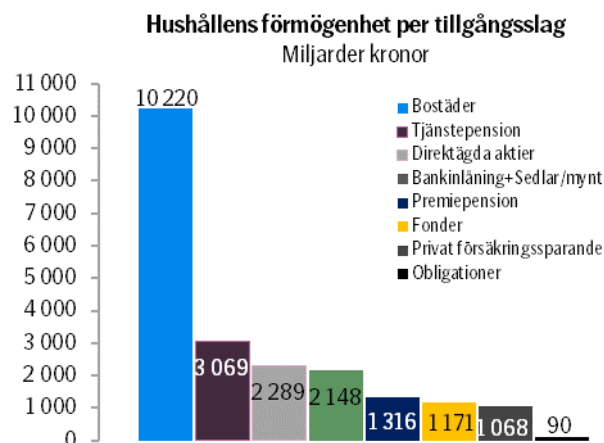
- Hushållens tillgångar minskade med 1 010 miljarder kronor till 21 372 miljarder kronor
- Nysparandet uppgick till 102 miljarder och drevs av sparande på bankkonto och i tjänstepension
- Rekordstort nysparande på bankkonto och historiskt stort negativt fondsparande

Under det första kvartalet 2020 minskade hushållens samlade förmögenhet rejält och uttraderade halva 2019 års rekorduppgång. Tillgångarna minskade med 1 010 miljarder kronor, vilket motsvarar en nedgång på 4,5 procent. Det är den enskilt största nedgången, i absoluta tal, under ett kvartal sedan Sparbarometern startades för nästan 25 år sedan. Nedgången motsvarar ungefär 20 procent av Sveriges bruttonationalprodukt (BNP). **Hushållens bruttoförmögenhet uppgick vid utgången av första kvartalet till 21 372 miljarder kronor** och bakade därmed från tidigare rekordnoteringar på över 22 000 miljarder kronor. Nedgången beror främst på fallande aktietillgångar (-13,2 procent) som står för nästan en tredjedel av hushållens förmögenhet. Räntetillgångarna minskade med 1,4 procent men utgör knappt en femtedel av hela förmögenheten och får därmed begränsat genomslag på helheten. Hushållens fastighetstillgångar, som utgör närmare hälften av de samlade tillgångarna, hade en relativt försiktig uppgång (+0,7 procent). Tillgångarna fördelas med 4 346 miljarder kronor i räntetillgångar, 6 725 miljarder kronor i aktierelaterade tillgångar och 10 301 miljarder kronor i fastigheter.

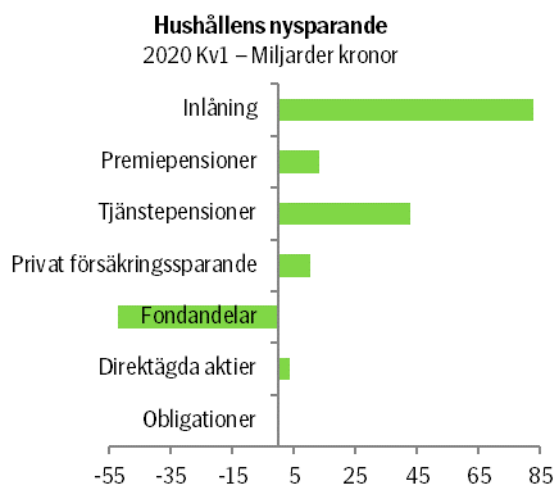
Nettoförmögenheten, tillgångar minus skulder, minskade och uppgick vid utgången av första kvartalet till 16 860 miljarder kronor. Kombinationen av stigande skulder och en kraftig nedgång i tillgångssidan fick hushållen att förlora över 1 000 miljarder kronor under årets första kvartal. Nedgången innebär en tillbakagång till nivåer vid halvårsskiftet 2019.

Om hushållens förmögenhet i stället delas in i fler tillgångskategorier blir det tydligt att bostäder är den enskilt största tillgången och är mer än tre gånger så stor som hushållens näst största tillgång, tjänstepensioner (3 069 miljarder kronor). Hur hushållens samlade förmögenhet utvecklas över tid drivs därmed till stor del av värdeförändringarna i bostäder.

Hushållens nysparande var 102 miljarder kronor under första kvartalet. Det är det högsta nysparandet på nästan tre år och betydligt högre än det historiska snittet de senaste 10 åren (77 miljarder kronor). Största nysparandet under kvartalet var på bankkonto (+83 miljarder). Det är den högsta nivån någonsin och en uppgång med 63 miljarder kronor jämfört med motsvarande kvartal förra året. Därefter följer tjänstepension (+43 miljarder), premiepension (+13 miljarder), privat försäkringssparande (+11 miljarder), direktägda aktier (+4 miljarder) och obligationer (+0,2 miljarder). Nysparandet i obligationer var positivt för första gången sedan mitten av 2015. Under det första kvartalet uppvisade hushållen ett rekordstort negativt nysparande i fonder (-52 miljarder).

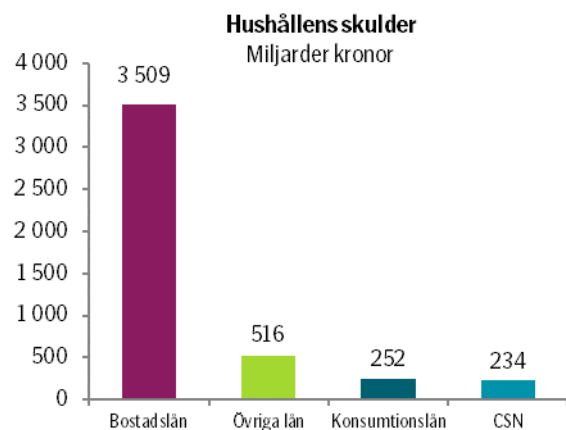
Skulder

Skulderna växer till ny rekordnivå

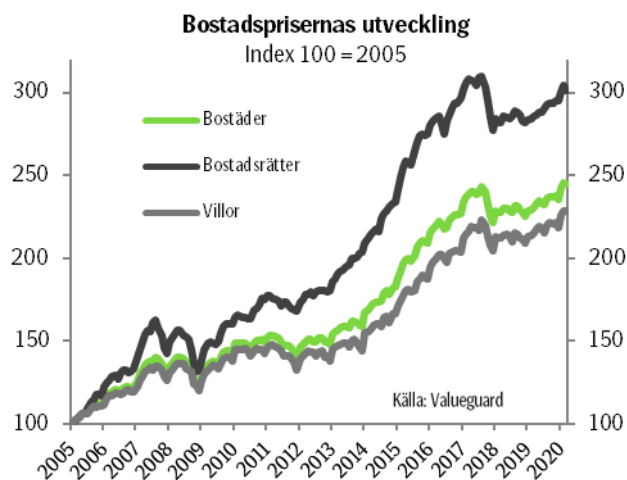
- Skulderna ökade med 1,2 procent under inledningen av 2020
- Bostadslånen ökade med 1,3 procent och konsumtionslånen med 1,5 procent
- Hushållens samlade skulder uppgick till 4 512 miljarder kronor

Hushållens samlade skulder ökade med 54 miljarder kronor under kvartalet och uppgick vid utgången av mars till 4 512 miljarder kronor. Till skillnad från hushållens tillgångar så fortsätter skulderna att utvecklas stadigt och stiger till en ny rekordnivå som nästan motsvarar ett års BNP. Skulderna består av bostadslån, studielån hos CSN, konsumtionskrediter och övriga lån hos finansbolag. Dessa skulddelar utvecklas i olika takt och från olika nivåer och bidrar därmed i olika utsträckning till totalnoteringen.

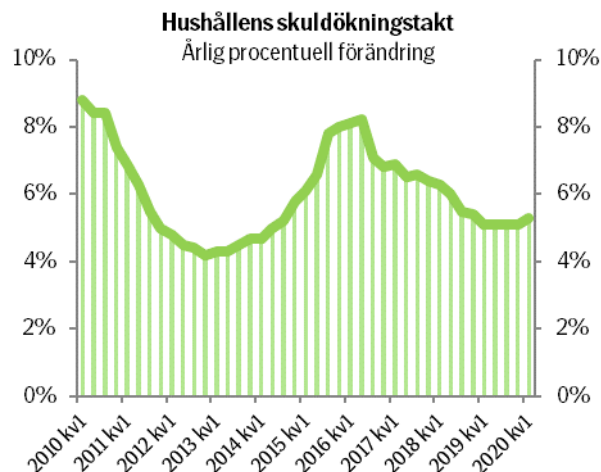
Under det första kvartalet ökade konsumtionslånen med 4 miljarder kronor (1,5 procent). Totalt står konsumtionslånen för lite drygt 5 procent av hela skuldstocken. Det gör, trots högre ökningstakt jämfört med t.ex. hushållens bolåneskulder som står för närmare 80 procent av skuldstocken, att effekten på den totala skuldstocken blir tämligen begränsad. Om man istället jämför hushållens konsumtionslån med studieskuldena (hos CSN), som är mer jämförbara i storlek, så har den högre ökningstakten fått tydligare genomslag. Konsumtionsskuldena har under de senaste åren växt i betydligt snabbare takt än studieskuldena. Det har lett till att konsumtionslånen under hela 2019 överstigit hushållens studielån. Under årets första kvartal ökade dock hushållens studieskulder (1,6 procent) snabbare än konsumtionsskuldena. Det är första gången på två år. Samtidigt utgör dessa skulder tillsammans endast ca 10 procent av hushållens hela skuldstock. Under det senaste kvartalet växte kategorin övriga lån med 0,6 procent. Övriga lån definieras som utlåning till företagarehushåll exklusive bostadslån samt all utlåning till hushållens icke vinstdrivande organisationer.

Den största delen av lånestocken är bostadslån och den fortsätter att växa både på kvartalsbasis (1,3 procent) och på helår (5,4 procent). Dessa ökningstakter är dock relativt måttliga ur ett historiskt perspektiv. Skuldökningstakten på årsbasis är dessutom tydligt nedåtgående de senaste fyra åren. Trots avtagande ökningstakter är bostadslånen den enda skuldkategorin som aldrig minskat under Sparbarometerens 24 år långa historia. Det är en förklaring till att bostadslånen vid utgången av första kvartalet 2020 utgör nästan 80 procent av hela skuldstocken. En annan förklaring till bostadslånens höga andel av den totala skuldstocken är den starka boprisutveckling det senaste decenniet. Under 2019 steg bostadspriserna med 4–5 procent. En utveckling som höll i sig under det första kvartalet då bostadspriserna steg runt 4 procent. Det har bidragit till att omsättningen av bostäder både sker till högre priser och till högre belåningsgrader.

Hushållens skuldökningstakt, som årlig procentuell förändring, ökade för tredje kvartalet i rad och ligger nu 5,4 procent. Den kvartalsvisa ökningstakten på 1,2 procent för första kvartalet är 0,2 procentenheter högre än motsvarande kvartal föregående år. Sammantaget innebär det att hushållens skulder fortsätter att stiga och ökningstakten återigen börjar vända upp.

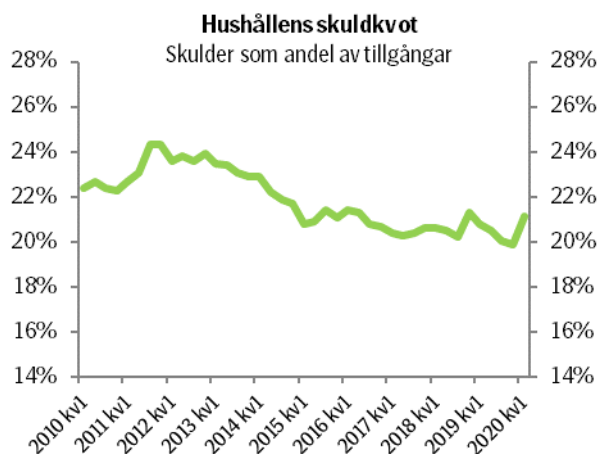

Skuldkvot

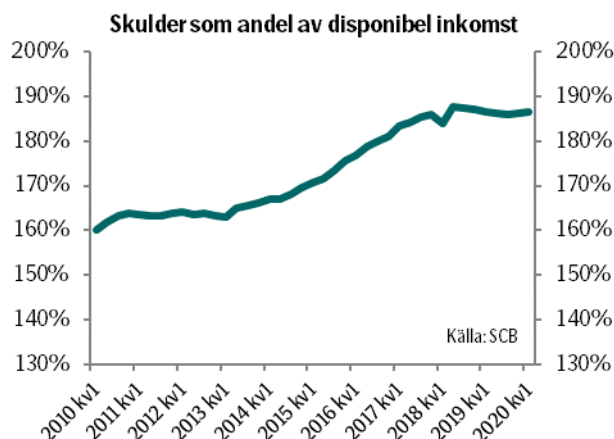
Hushållens fallande tillgångar ger stigande skuldkvot

- Skuldkvoten stiger till 21 procent
- Räntekvoten planar ut runt 4 procent under första kvartalet
- Skulderna som andel av disponibel inkomst tillbaka på 2019 års nivå

Hushållens skuldkvot, de aggregerade skulderna som andel av de aggregerade tillgångarna, ökade under det första kvartalet till 21,1 procent (+1,2 procentenheter). Skulderna ökade under kvartalet med 1,2 procent, vilket är en minskad ökningstakt jämfört med föregående kvartal (1,3 procent). Uppgången i hushållens skuldkvot kan framförallt förklaras av en kraftig förmögenhetsminskning till följd av volatila börser under februari och mars. Tillgångsminskningen (-1 010 miljarder) motsvarar nästan 20 gånger skuldökningen.

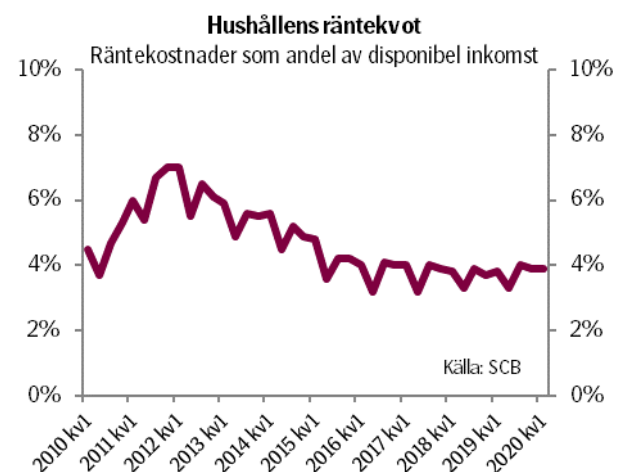

Om man i stället tittar på hushållens skulder som andel av disponibel inkomst ligger de kvar på samma höga nivå, runt 186 procent, som under det senaste året. Till stor del är utvecklingen driven av en kombination av en avmattad bostadsmarknad, avtagande skuldökningstakt och en stadig inkomstutveckling.

I SEB:s Sparbarometer studerar vi skulderna både i förhållande till hushållens disponibla inkomster och till de samlade tillgångarna. Det ena måttet är inte mer korrekt än det andra men analysen av hushållens skuldsättning blir inte komplett utan att också tillgångssidan inkluderas. Det är viktigt att förstå hela tillgångssidan och hela hushållens balansräkning när man gör en analys av hushållens skuldsättning.

För att få en helhetsbild av hushållens skuldsättning är även ett tredje och kompletterande mått viktigt, den så kallade **räntekvoten**. Den mäter relationen mellan hushållens ränteutgifter och hushållens disponibla inkomster. De senaste årens låga och sjunkande räntor har gjort att räntekvoten fallit trots att skulderna stigit. Räntekvoten var oförändrad under det första kvartalet 2020 (3,9 procent) jämfört med föregående kvartal. Måttet är ofta säsongsbetonat och jämfört med motsvarande kvartal föregående år har den endast ökat marginellt, med 0,1 procentenheter. Trenden är stadigt nedåtgående sedan slutet av 2011. Men under de senaste 4–5 åren har räntekvoten planat ut runt 4 procent vilket sammanfaller med perioden som Riksbanken hade minusränta. Under slutet av det fjärde kvartalet höjde Riksbanken reporäntan till noll procent och lämnade en lång period av minusränta bakom sig vilket inte verkar haft någon större inverkan på räntekvoten. Det mesta tyder nu på att Riksbanken kommer att hålla reporäntan oförändrad under en lång period framöver. Om och hur den pågående Coronapandemin får genomslag på en redan låg räntekvot blir en fråga att följa noga i kommande redovisningar av Sparbarometern.

De svenska hushållens skuldsituation ser alltså olika ut beroende på vilket mått man använder. Det som är gemensamt för dem är att de aggregerade nominella skulderna stigit under hela mätperioden. Avgörande för hur måtten förändrats över tid har alltså inte varit om skulderna gått upp eller ner utan hur de disponibla inkomsterna, det generella ränteläget och hushållens tillgångar har utvecklats.

Definitioner och källor

Definitioner

Tillgångar	Bostäder, direktägda aktier, tjänstepensioner, privat försäkringssparande, fonder, inlåning (inkl. bankkonto, riksgäldsspar, sedlar och mynt), premiepensionssparande och obligationer
Bostäder	Taxeringsvärde enligt Skatteverkets typkoder och marknadsvärdesberäkning med SCB:s köpeskillingskoefficient. Observera att justering gjorts gentemot tidigare kvartal då Skatteverket justerat sina definitioner och typkoder
Skulder	Bostads-, konsumtions-, CSN- och övriga lån
Nettoförmögenheten	Tillgångar – skulder
Skuldkvot	Skulder/Tillgångar
Nysparande	Nettotransaktioner i respektive kategori

Källor

- Pensionsmyndigheten
- SEB
- Svensk Försäkring
- Statistiska centralbyrån (SCB)
- Valueguard

Denna rapport publicerades 2 juni 2020

Jens Magnusson
Privatekonom
070-210 22 67

Susanne Eliasson
Privatekonomisk analytiker
070-763 65 88

Américo Fernández
Ansvarig för sammanställningen av Sparbarometern
070-739 45 64

Frank Hojem
Presskontakt
070-763 99 47

SEB Privatekonomi, AS8, SE-169 79 Solna